

کلام اهل بیت(ع) داخل در وحی و فراتر از علوم جاریه است

وحی همان جریان هدایت الهی است که عقل و نقل هر دو از آن بهره و استفاده می‌برند؛ ائمه معصومین(ع) عدل قرآن کریم‌اند و همان گونه که قرآن نه يك کتاب علمی بلکه کتاب هدایت است، کلام اهل بیت(ع) نیز به عنوان کلامی داخل در وحی، در جایگاهی بالاتر از علوم جاریه قرار دارد.

وحی همان جریان هدایت الهی است که عقل و نقل هر دو از آن بهره و استفاده می‌برند؛ ائمه معصومین(ع) عدل قرآن کریم‌اند و همان گونه که قرآن نه يك کتاب علمی بلکه کتاب هدایت است، کلام اهل بیت(ع) نیز به عنوان کلامی داخل در وحی، در جایگاهی بالاتر از علوم جاریه قرار دارد.

سیدرحیم سادات هاشمی، پژوهشگر مجمع جهانی شیعه‌شناسی، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، با اشاره به مباحث علوم متداول از قبیل فلسفه و کلام گفت: ائمه معصومین(ع) در طرح مباحث خود روش عقلی را تأیید و تشویق و اساساً به تدبر در قرآن و آیات الهی دعوت کرده‌اند. ایشان گاه حتی به مناسبت زمانه و زمینه موجود، خود دست به تعلیل و دلیل‌آوری زده‌اند و از روش عملکرد آن‌ها در حوزه‌های مختلف، قواعد متعددی استخراج شده است.

سادات هاشمی افزود: برای مثال بسیاری از مباحث کلامی شیعه از طریق تفریع قواعدی که از سخنان و بیانات اهل بیت(ع) صورت گرفته، مدون و فرمول‌بندی شده و در مباحث مختلف نتایجی بر اساس این فرمول‌ها به دست آمده و در اختیار ما قرار گرفته است و اساساً از آن روی کلام شیعه خوانده شده است که مورد قبول اهل بیت(ع) است.

وی در ادامه به طرح این نکته پرداخت که هر چند براساس سخنان و معارف اهل بیت(ع) این علوم جاریه در قالب مورد قبول تشیع درآمده است، اما این به معنای فقیه، فیلسوف و یا متکلم بودن ائمه(ع) نیست.

آن چه در مقابل عقل قرار می‌گیرد نقل است و نه وحی و هیچ چیز هم‌تراز با وحی نیست، وحی همان جریان هدایت الهی است و هم عقل و هم نقل از وحی بهره و استفاده می‌برند و فقها، متکلمین و دانشمندان علوم مختلف می‌توانند این هدایت را در قرآن و کلام اهل بیت(ع) بجویند

سادات هاشمی با بیان این که ائمه معصومین(ع) عدل قرآن کریم‌اند، بیان کرد: قرآن يك کتاب فقهی یا تاریخی یا فلسفی و یا کلامی نیست، چرا که برای مثال اگر يك کتاب تاریخی بود، از هر ماجرای سخن می‌گفت، باید به بیان جزئیات تاریخی آن ماجرا و جزئیات احوالات و مشخصات افراد می‌پرداخت و در سایر زمینه‌ها نیز نمی‌توان از فروع مباحث علوم در قرآن سراغ گرفت؛ چرا که قرآن نه کتاب علم بلکه معلم علم است. قرآن فراتر از مباحث جاریه و مشخص علوم است، اما بدان جهت که کتاب هدایت و وحی است و وحی ریشه علم است، می‌تواند زمینه رشد و روشنی‌بخش علوم باشد.

وی افزود: ائمه معصومین(ع) نیز که ائمه هدایتند، متخصصینی در این علوم تلقی نمی‌شوند و هر چند سخنانشان هدایتگر مباحث علمی زمان آنان بوده است و علوم مختلف می‌توانند از بیاناتشان الهام بگیرند، اما باید دانست که علم ائمه(ع) علم به معنای خاص بوده است و در حالی که امکان تغییر و تحول در علوم مختلف وجود دارد و یا همواره این امکان هست که دانشمندان و علما در يك رشته و مبحث علمی دچار تطبیق‌های اشتباه شده و از این جهت که علم غیر معصوم يك مقوله انسانی است، به نتایج نادرستی برسند، اما چنین چیزی برای آنان که داخل در وحی هستند و در جایگاهی بالاتر از علوم جاریه قرار دارند، روی نخواهد داد.

وی با اشاره به ماجرای فردی که به نزد امام صادق(ع) آمد و ادعای تخصص در قرآن کرد، گفت: پس از طرح چند پرسش از سوی امام صادق(ع) جریان پرسش‌ها به سکوت آن فرد و به جایی منجر می‌شود که پاسخی برای پرسش امام(ع) ندارد و امام(ع) به او می‌گوید: «#171؛ کیف تفتی بالقرآن وماورثك الله من القرآن حرفاً؟ چگونه به وسیله قرآن فتوا می‌دهی، در حالی که چیزی از علم قرآن را خدا به ارث نزد تو نگذاشته است؟»

سادات هاشمی با اشاره به این اشتباه متداول که وحی را در مقابل عقل قرار می‌دهند، عنوان کرد: آن چه در مقابل عقل قرار می‌گیرد، نقل است نه وحی و هیچ چیز هم‌تراز با وحی نیست، وحی همان جریان هدایت الهی است و هم عقل و هم نقل از وحی بهره و استفاده می‌برند و فقها، متکلمین و دانشمندان علوم مختلف می‌توانند این هدایت را در قرآن و کلام اهل بیت(ع) بجویند.